

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2019-02-07

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Lena Moore samt justitierådet Dag Mattsson

Personuppgiftsbehandling i viss verksamhet som rör allmän ordning och säkerhet – anpassningar till EU:s dataskyddsreform

Enligt en lagrådsremiss den 17 januari 2019 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. kustbevakningsdatalag,
2. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
3. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
4. lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister,
5. lag om ändring i lagen (2000:344) om Schengens informationssystem,
6. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

7. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
8. lag om ändring i lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
9. lag om ändring i lagen (2018:1695) om Kustbevakningens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Max Stille.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till kustbevakningsdatalag

15–17 §§

Bestämmelserna bör redovisas i en annan ordning och samlas i två paragrafer, 15 och 16 §§. Innehållet i 17 §, som ger grundbestämmelsen om tillgången till personuppgifter, bör placeras först. Bestämmelsen i remissens 15 § om vad som avses med gemensamt tillgängliga uppgifter bör placeras som ett andra stycke i 16 § där det anges vilka uppgifter som får göras gemensamt tillgängliga.

Enligt definitionen av begreppet gemensamt tillgängliga uppgifter i remissens 15 § avses uppgifter som görs eller har gjorts gemensamt tillgängliga. Lagrådet ifrågasätter innebörden av uttrycket ”som görs” (jfr remissens 21 § där uttrycket saknas och även t.ex. motsvarande men tydligare reglering i 3 kap. 1 och 2 §§ lagen om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område). Frågan bör behandlas under den fortsatta beredningen.

Lagrådet föreslår att paragraferna ges följande lydelse.

15 § Tillgången till personuppgifter ska begränsas till vad varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om tillgången till personuppgifter.

16 § Personuppgifter som får behandlas enligt 7 § får göras gemensamt tillgängliga.

Med gemensamt tillgängliga uppgifter avses personuppgifter som [görs eller] har gjorts gemensamt tillgängliga i Kustbevakningens operativa verksamhet och som fler än endast ett fåtal personer inom myndigheten har rätt att ta del av.

Remissens 22 och 24 §§

I 22 § finns en upplysningsbestämmelse om regeringens möjlighet att utfärda föreskrifter om vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till personuppgifter.

Paragrafen har i remissen fått en något otymplig utformning. Vidare ger paragrafen intryck av att regeringen i fråga om utländska myndigheter kan meddela föreskrifter bara på två sätt, antingen så att utländska myndigheter ska få ha direktåtkomst eller så att utländska myndigheter inte ska få ha detta. Tanken är emellertid att föreskrifter ska kunna meddelas om att vissa utländska myndigheter ska få ha direktåtkomst, t.ex. de myndigheter som deltar i ett visst internationellt samarbete. Även om samma oklarhet finns i nuvarande lagtext, bör innebörden av föreskriftsmöjligheten tydliggöras.

Bestämmelsen i 24 § om föreskriftsrätt om bl.a. omfattningen av direktåtkomsten bör lämpligen läggas som ett andra stycke i 22 §.

Lagrådet föreslår att 22 § utformas enligt följande.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka svenska och utländska myndigheter som får ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas med stöd av 7 § i denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om omfattningen av direktåtkomsten och om behörighet och säkerhet.

Förslaget till lag om ändring i vapenlagen

1 a kap. 2 och 2 a §§

I 2 § andra stycket bör orden "enligt första stycket" ersättas med "som omfattas av EU:s dataskyddsförordning".

I remissen behålls 1 a kap. 1 § om att Polismyndigheten är personuppgiftsansvarig oförändrad. Det kan övervägas att placera de nya bestämmelserna, och den nya rubriken, först i kapitlet som 1 och 1 a §§ (varvid nuvarande 1 § får betecknas 2 §).

1 a kap. 3 §

Paragrafen reglerar behandling av känsliga personuppgifter.

Paragrafen är utformad så att den hänvisar bara till EU:s dataskyddsförordning när det gäller innebörden av begreppet känsliga personuppgifter. Detta kan ge läsaren ett felaktigt intryck av tillämpningsområdet; paragrafen ska vara tillämplig också vid behandling som omfattas av brottsdatalagen.

Lagrådet föreslår att paragrafen utformas enligt följande.

Om uppgifter om en person behandlas, får de kompletteras med känsliga personuppgifter när detta är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Känsliga personuppgifter får också behandlas om det är nödvändigt för diarieföring eller om uppgifterna har lämnats till Polismyndigheten i en anmälan eller liknande och behandlingen är nödvändig för handläggningen.

Vad som avses med känsliga personuppgifter framgår av artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning och 2 kap. 11–13 §§ brottsdatalagen (2018:1177).

1 a kap. 6 §

Den begränsning som ligger i att ”behandlingen omfattas av brottsdatalagen” bör placeras tidigare i paragrafen. Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande utformning.

Bestämmelsen om skadestånd i 7 kap. 1 § brottsdatalagen (2018:1177) ska tillämpas om behandling av personuppgifter som omfattas av brottsdatalagen skett i strid med detta kapitel eller föreskrifter som meddelats i anslutning till kapitlet.

Förslaget till lag om ändring i lagen om belastningsregister

1 a §

Bestämmelsen i andra stycket om undantag från sökförbudet i brottsdatalagen har fått en mindre lyckad placering. Bestämmelsen skymmer sikten för den övergripande regleringen i 1 a och 1 b §§. Den passar heller inte så väl in under rubriken närmast före 1 a §, Förhållandet till andra bestämmelser om personuppgiftsbehandling. Bestämmelsen är svårplacerad men en något bättre, om än inte självklar, placering skulle vara i en ny 5 a § under egen (fet) rubrik, ”Sökbegrepp vid sökning i registret”.

2 §

Paragrafen anger ändamålen med belastningsregistret. Enligt remissen har andra stycket ändrats endast redaktionellt.

Genom omskrivningen har lagtexten blivit inte bara mera svåräst utan också sakligt missvisande. Det som ska framhållas i bestämmelsen är att denna ger möjlighet till användning av registret för att kunna lämna uppgifter till en enskild, till skillnad från den användning för allmänna ändamål som föreskrivs i första stycket. Detta framgår tydligt och enkelt av nuvarande lydelse men inte av den föreslagna lagtexten. Omskrivningen bör inte göras.

20 §

Se Lagrådets synpunkter vid 1 a kap. 6 § förslaget till lag om ändring i vapenlagen.

23 §

Lagrådet ifrågasätter behovet av denna paragraf mot bakgrund av vad som gäller i fråga om överklagande enligt den nya förvaltningslagen. Paragrafen kan även riskera att leda till felaktiga motsatsslut. (Jfr bl.a. prop. 2009/10:86 s. 47 f. och s. 67.)

Förslaget till lag om ändring i lagen om misstankeregister

1 a §

Med hänvisning till Lagrådets synpunkter vid 1 a § förslaget till lag om ändring i lagen om belastningsregister kan andra stycket placeras i en ny 4 a § under egen (fet) rubrik, "Sökbegrepp vid sökning i registret".

2 §

Se Lagrådets synpunkter vid 2 § förslaget till lag om ändring i lagen om belastningsregister.

15 §

Se Lagrådets synpunkter vid 1 a kap. 6 § förslaget till lag om ändring i vapenlagen.

Förslaget till lag om ändring i lagen om Schengens informationssystem

16 §

Se Lagrådets synpunkter vid 1 a kap. 6 § förslaget till lag om ändring i vapenlagen.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.